

163

Carregar els neulers

Neuler és una paraula molt antiga i avui molt viva gràcies a l'expressió *carregar els neulers a algú* o *fer portar els neulers a algú*, que vol dir traspassar a algú una responsabilitat enutjosa, carregar-li el mort, imputar-li un fracàs.

Sabeu, però, d'on ve aquesta expressió?

Resulta que els neulers eren un estri consistent en una planxa de dues cares de forma circular on s'hi feien una mena de creps o neules, que un cop cuits, es cargolaven en un ferro rodó.

Carregar els neulers era una broma que es feia quan volien riure's d'algú, perquè si deien «Ves a tal casa a portar els neulers», com que pesaven molt, era una càrrega molt feixuga. Com que era un encàrrec una mica abusiu, *fer portar els neulers* esdevingué una frase que es podia aplicar quan a una persona, petita o gran, se li encarregava una feina enganyosa, una presa de pèl, vaja. També és diu *fer pagar els neulers*.

Sempre em fa pagar els neulers, quan és ell qui en realitat té la culpa de tot o *Va carregar els neulers al seu soci. No assumeix mai cap responsabilitat.*

Doncs ja ho sabeu: Que no us carreguin els neulers!

Font: Ramon Solsona, *Paraules em convides*.

? Consultes

Anar de vint-i-un botons

Diem que *anem de vint-i-un botons* quan volem dir que anem molt mudats. Joan Amades explica que l'origen d'aquesta expressió l'hem d'anar a cercar en els vestits de gala dels guardes nocturns, que tenien tres rengleres de botons de 7 cadascuna, és a dir, 21 en total. A més, té un to irònic, perquè la ciutadania pensava que l'uniforme era desproporcionat respecte del càrrec i ho deien en to burleta.

Font: Blog Gimcana de les llengües d'Osona.

Trenca

Peça d'abric que arriba fins a mitja cuixa, generalment amb caputxa i un cordat amb bagues o ganxos, confeccionada amb un teixit de llana espès.

És una peça que s'ha recuperat dels progrés dels anys setanta, però de la qual ja hi ha referències al segle XVIII, ja que era popular entre els militars de la Royal Navy. Té els típics botons allargats de fusta que es diuen *botons de banya* i que sembla que eren ideals per poder-los cordar amb els dits glaçats a causa del vent gèlid d'alta mar. Més tard, el general Montgomery va popularitzar aquesta peça de vestir. Per això en espanyol de la trenca també en diuen *montgomery*.

Font: web del Servei de Política Lingüística d'Andorra.

Malles

Usat en plural, pantalons sense botons ni cremallera, de teixit elàstic, que s'adapten a la forma de les cames i se subjecten a la cintura per una goma.

Font: Enciclopèdia Catalana

Leotards

Espècie de malles. Parell de mitges gruixudes de punt, les quals, unides per dalt en forma de calces, arriben fins a la cintura. Reben el seu nom de l'acròbata francès Jules Léotard (1842-1870).

Font: Enciclopèdia Catalana

💡 L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir l'expressió **estar pioc**. La resposta correcta era la **2**. *No trobar-se bé, sentir-se decaigut o defallit. Estar malalt*. El guanyador ha estat Bernat Calpe Palma de Sant Andreu de Palomar.

Ara preguntem què vol dir **tiberi**?

1. *Àpat suculent.*
2. *Cruiximent, dolor muscular.*
3. *Precipici.*
4. *Relatiu o pertanyent a la tibia.*

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat ✉. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Diacrítics* feta al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals ✉

Fraseologia relacionada amb el fred

Diem que *tenim piulots* si tenim un dolor intens als dits per efecte del fred. *Deixeu-me escalfar, que tinc piulots*. Parlem de *batre salpes*, si ens referim al moviment que fem picant amb les mans diferents part dels cos per no tenir piulots.

Estar *balb* o *grep* ho diem quan hem perdut la sensibilitat per efecte del fred molt intens.

Una persona molt *fredolica* o *fredeluga* és una persona molt sensible al fred.

Mireu si és curiosa la llengua que utilitzem l'expressió *bufar-se els dits* per anomenar aquella acció que fem quan tenim molt fred per escalfar-nos i en canvi bufem la sopa o la vianda quan la volem refredar i és massa calenta. Curiositats!

Fonts: *Ensenya'm la llengua* de Toni Beltran i *Diccionari català-valencià-balear* Alcover Moll.

🌐 Webs

- ✉ Trobareu una recepta de **neules** (sense neulers) a la Gastroteca.cat.
- ✉ **Tres refranys de Nadal** comentats al Rodamots.
- ✉ Al web del Departament d'Interior hi podeu trobar tot de consells i recomanacions en cas d'**onada de fred**.

Ajuntament de Mollet del Vallès

CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA